

Hvordan sikrer vi god kriseberedskap i distriktene?

Axel Fjeldavli
rådgiver i Tankesmien Agenda
41721926 | axel@tankesmienagenda.no

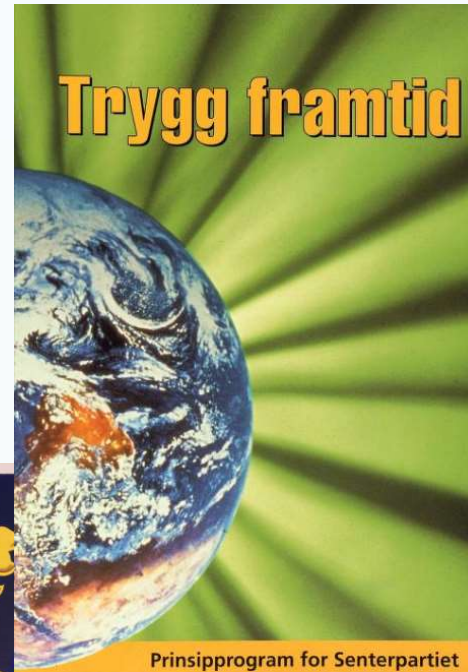
Trygghet og sikkerhet 2021

- et felles løft for totalberedskap

AGENDA

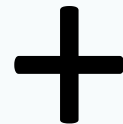
Trygghet *alltid* viktig politisk kjerneverdi

Trygghet og sikkerhet er myndighetenes fremste oppgave

Forebygge

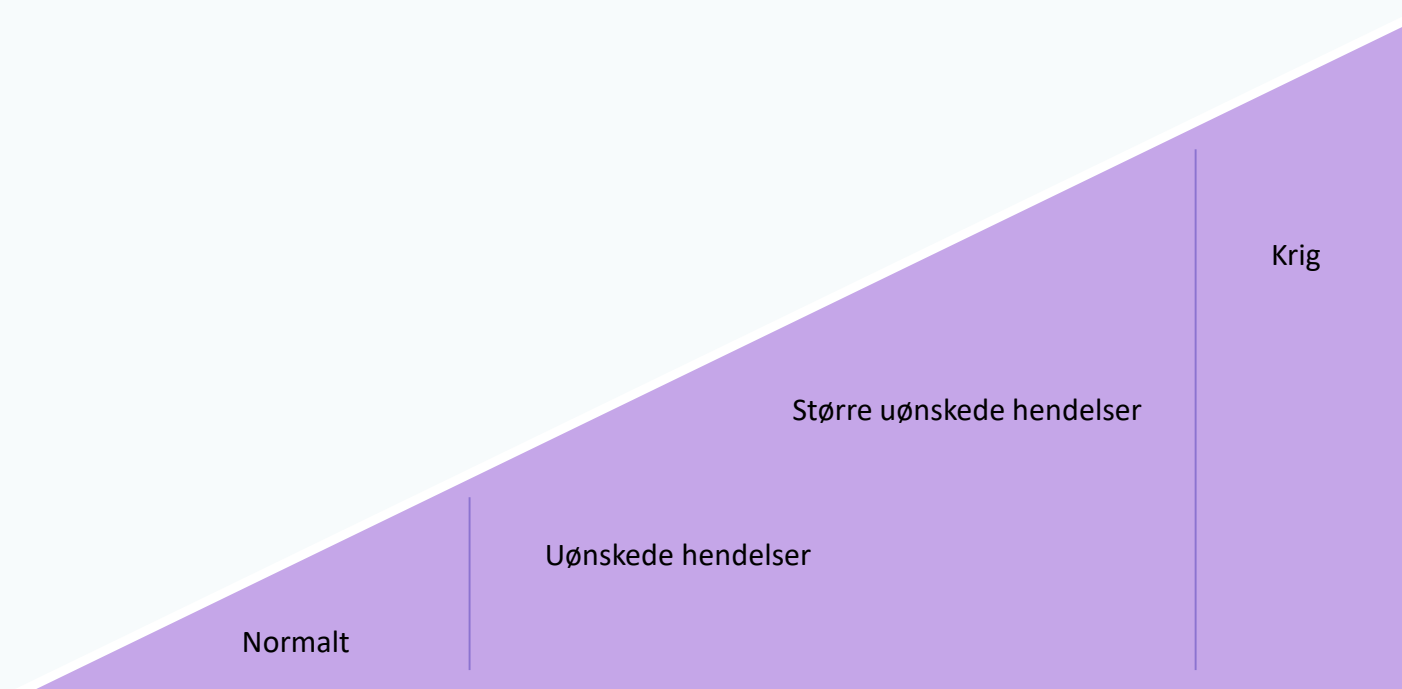

Håndtere

Beredskap mot hva?

Krise-trappen

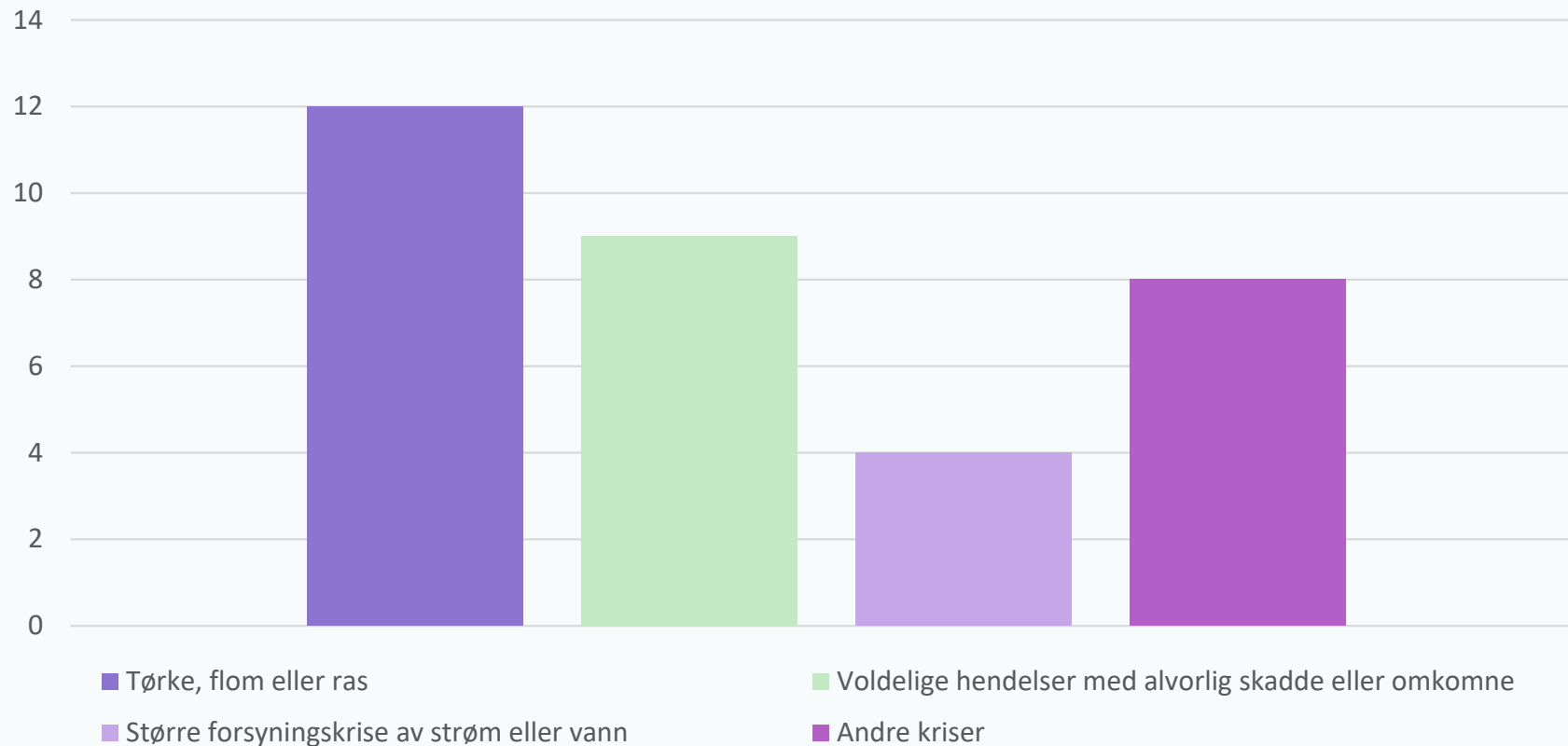

De vanlige krisene

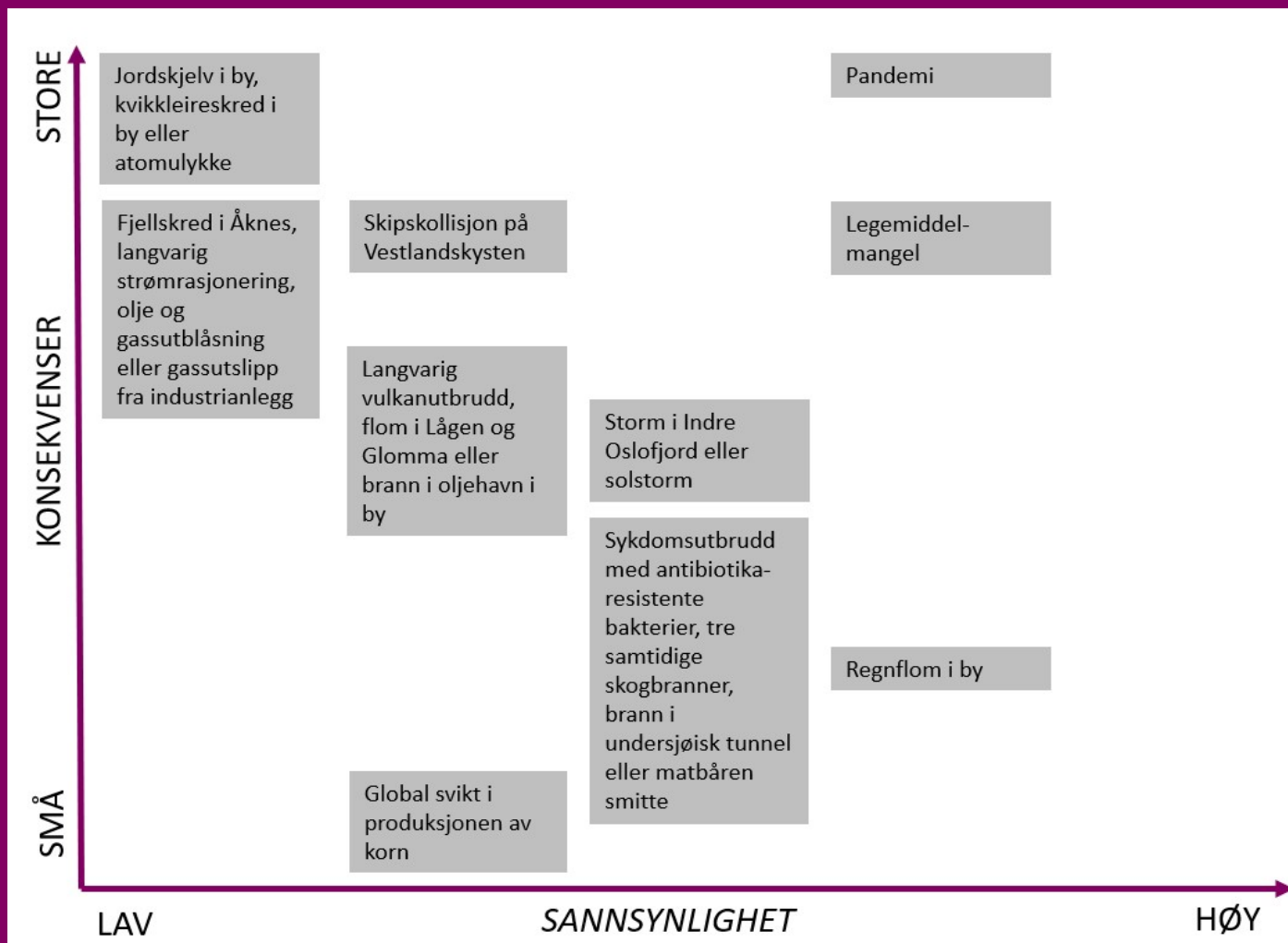
- ifølge norske kommunepolitikere

Større kriser i din kommune siste år?

Store, utilsiktede hendelser

Store, tilsiktede hendelser

PST: Høyreekstremer og ekstreme islamister sidestilles som trusler i Norge i 2020

Høyreekstremer viser økt vilje til å bruke terror, mener PST. En høyreekstrem terrorhandling i Norge er nå like sannsynlig som terror fra ekstreme islamister.

Publisert: 4. februar

E-sjefen om Russlands nye «supervåpen»: – Utgjør en trussel mot Norge

Etterretningstjenesten advarer mot at både Russland og Kina fortsetter å gå i en mer autoritær retning. E-sjef Morten Haga Lunde er særlig bekymret for Russlands nye langdistanseraketter.

INTERKONTINENTAL RAKETT: I mars 2018 presenterte Russland sin nye interkontinentale rakett, kalt «Sarmat». Raketten er ment å være verdens største atomrakett når den blir utplassert.

FOTO: RU-RTR RUSSIAN TELEVISION / AP

Distriktsberedskap – hva er problemet?

To grunnleggende problemer

AGENDA

- **Vedvarende problemer med koordinering, samvirke og helhetstenkning**
- **Manglende lokal beredskapskapasitet**

Dårlig samarbeid svekker vår beredskapsevne

- En sentral konklusjon fra 22. juli-kommisjonens rapport

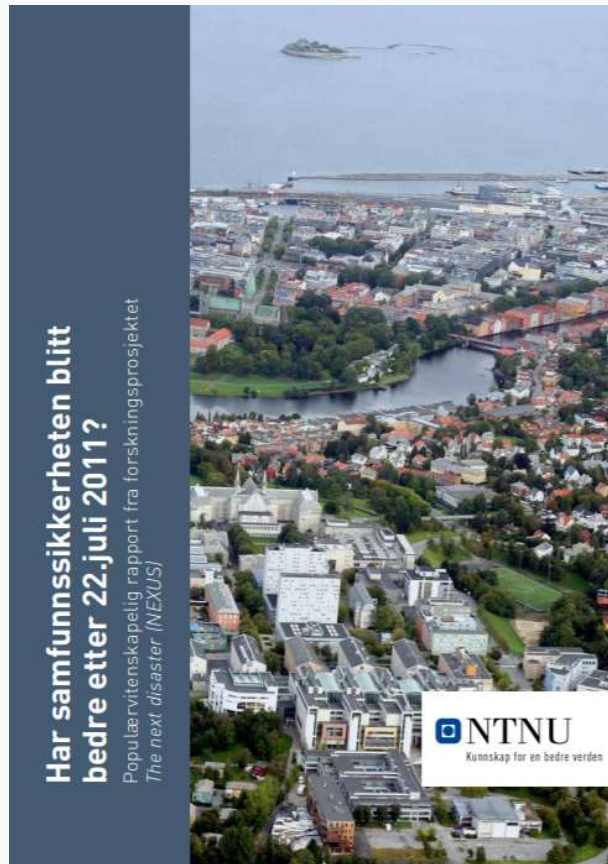
Dårlig samarbeid svekker vår beredskapsevne

Riksrevisjonen: Noe av den mest alvorlige kritikken vi noen gang har levert mot et departement

Justis- og beredskapsdepartementet har for dårlig styring med arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, mener Riksrevisjonen. Venstre mener saken er så alvorlig at det er nødvendig med en høring i kontroll- og konstitusjonskomité.

Dårlig samarbeid svekker vår beredskapsevne

- Forskerne: «Ingen tegn» på at samvirkeutfordringene er løst

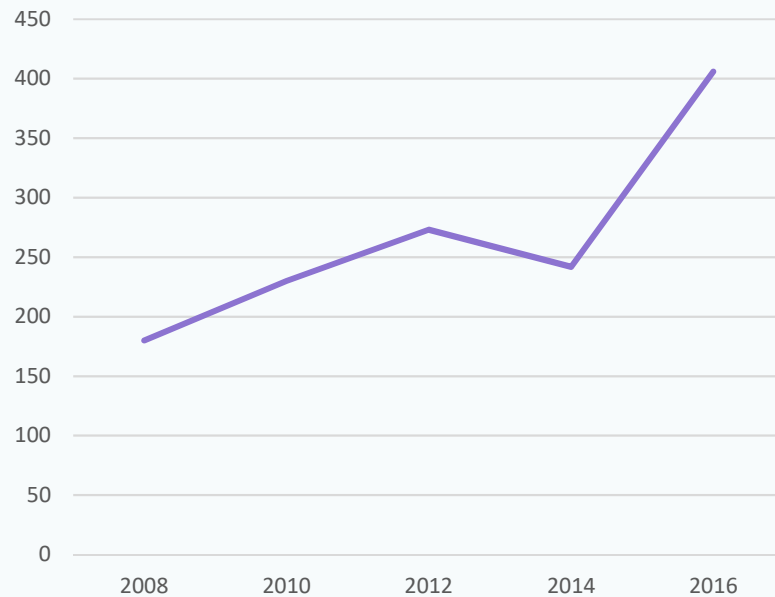
Dårlig samarbeid svekker vår beredskapsevne

Men: Mye tyder på at samvirke-utfordringen er større på sentralt enn på lokalt nivå.

- De mindre formelle samarbeidsrelasjonene lokalt er en styrke

Trender i offentlig sektor forsterker problemet

Antall resultatmål om beredskap fra departementene til underliggende etater, kommuner og lignende

- Et økende antall detaljerte resultatmål
 - Forsterker silo-tenkning
- Privatisering og oppsplitting av offentlig sektor
 - Skaper mer komplekse organisasjoner som gjør helhet vanskeligere

Manglende lokal beredskapskapasitet

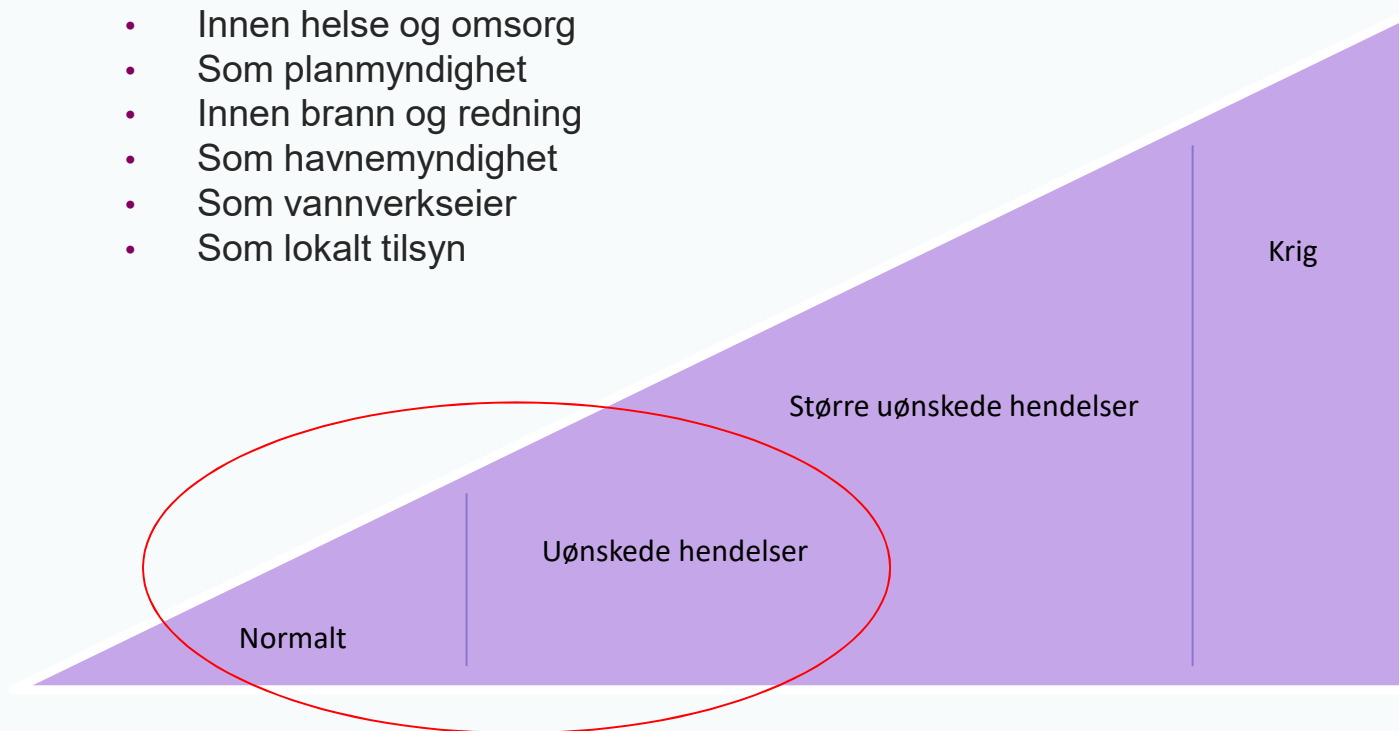
AGENDA

Hva er kommunens ansvar?

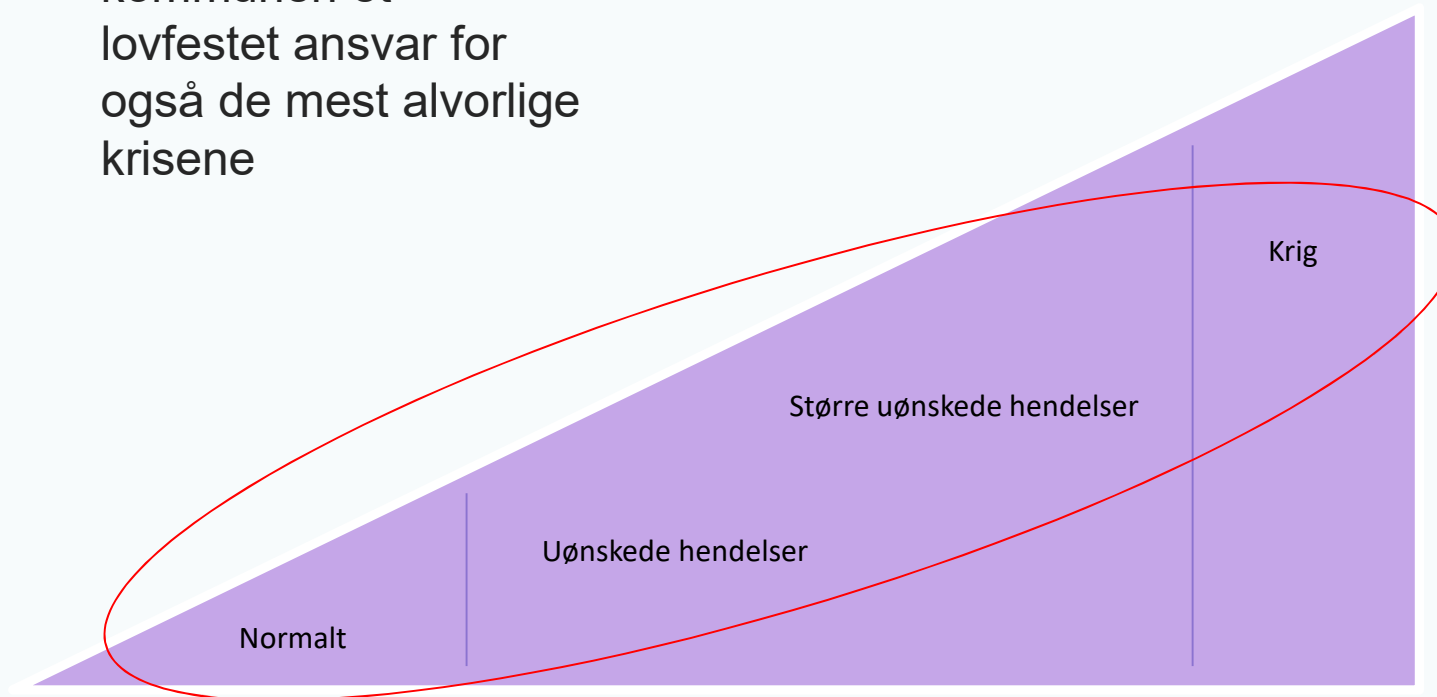
- «Hverdagshendelser» som involverer kommunen
 - Innen helse og omsorg
 - Som planmyndighet
 - Innen brann og redning
 - Som havnemyndighet
 - Som vannverkseier
 - Som lokalt tilsyn

Hva er kommunens ansvar?

- Etter 2010 har kommunen et lovfestet ansvar for også de mest alvorlige krisene

... men denne utvidelsen av
kommunenes ansvar har ikke blitt
fulgt av finansiering

... tvert imot har de friske ressursene til beredskap i kjølvannet av 22/7 2011 heller kommet til synlige satsninger på sentralt nivå

Prosentandel av kommunene som ...

FLOMARBEID: Grunnet mer nedbør må Sivilforsvaret bidra i innsatsen rundt flom. Her fra Odda hvor elven Opo gikk flomstor i 2014. Foto: Ness, Jan Kåre / NTB scanpix

Advarer om Sivilforsvaret: Kan ikke evakuere befolkningen i krig

FLOMARBEID: Grunnet mer i
Jan Kåre / NTB scanpix

**Advarer
ikke en
krig**

Sjefer i Sivilforsvaret: Mangler folk og frykter for sikkerheten

Distriktssjefene i Sivilforsvaret slår alarm om at bemanningssituasjonen kan gå ut over sikkerheten til mannskaper og deres operative evne.

FLOMARBEID: Grunnet mer i
Jan Kåre / NTB scanpix

**Advarer
ikke en
krig**

Flere biler til Sivilforsvaret har fått kjørenekt – sliter med utstyr fra etterkrigstida

Sivilforsvarets egne ansatte frykter for framtida. Nedbemanning og dårlig økonomi fører til uholdbare arbeidsforhold, sier hovedtillitsvalgt.

Denne brannslangen fra 1967 er fremdeles i bruk. Mangelen på skikkelig utstyr er kritisk, mener ansatte i Sivilforsvaret.

**Sjefe
folk c**

**Distriktssjefe
ut over sikke**

DSB bekymret: Brannvesenet er ute på stadig mer helse

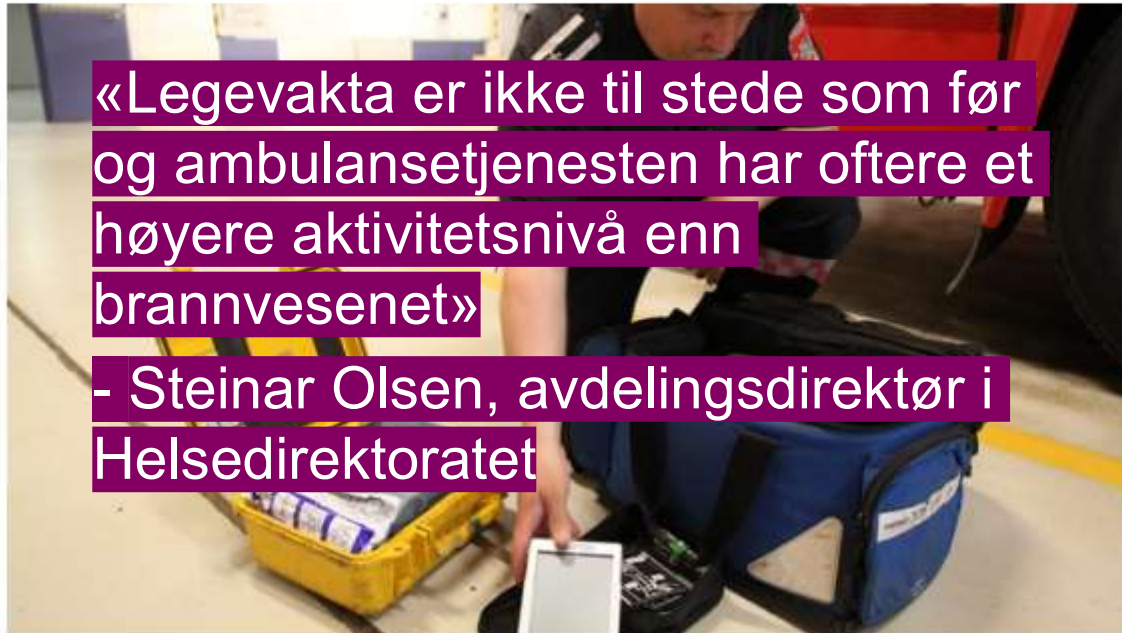
Brannvesenet i Norge rykker ut på stadig mer hjertestans og sykdom. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) frykter det kan gå ut over helsehjelpa folk får.

FORBEREDT: Utrykningsleder Øystein Dølen viser utstyret de har med seg i bilen når de rykker ut på helseoppdrag. Han og kollegene kan gi enkel livreddende førstehjelp, men ikke mer avansert behandling.

DSB bekymret: Brannvesenet er ute på stadig mer helse

Brannvesenet i Norge rykker ut på stadig mer hjertestans og sykdom. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) frykter det kan gå ut over helsehjelpa folk får.

«Legevakta er ikke til stede som før og ambulansetjenesten har oftere et høyere aktivitetsnivå enn brannvesenet»

- Steinar Olsen, avdelingsdirektør i Helsedirektoratet

FORBEREDT: Utrykningsleder Øystein Dølen viser utstyret de har med seg i bilen når de rykker ut på helseoppdrag. Han og kollegene kan gi enkel livreddende førstehjelp, men ikke mer avansert behandling.

Toppledere i ny rapport: - Politiet har blitt betydelig sentralisert

Rune Glomseth, førsteamanuensis ved Politihøgskolen, er overrasket over at politilederne var så samstemte i et politireformen har ført til sentralisering. - Det har fra flere hold blitt hevdet at politireformen ikke var en sentraliseringsreform.

Toppledere i Politiet har blitt sentralisert

Rune Glomseth, førsteamanuensis ved Politiøkonomisk institutt, mener politireformen har ført til sentralisering. - Det har vært en sentraliseringsreform.

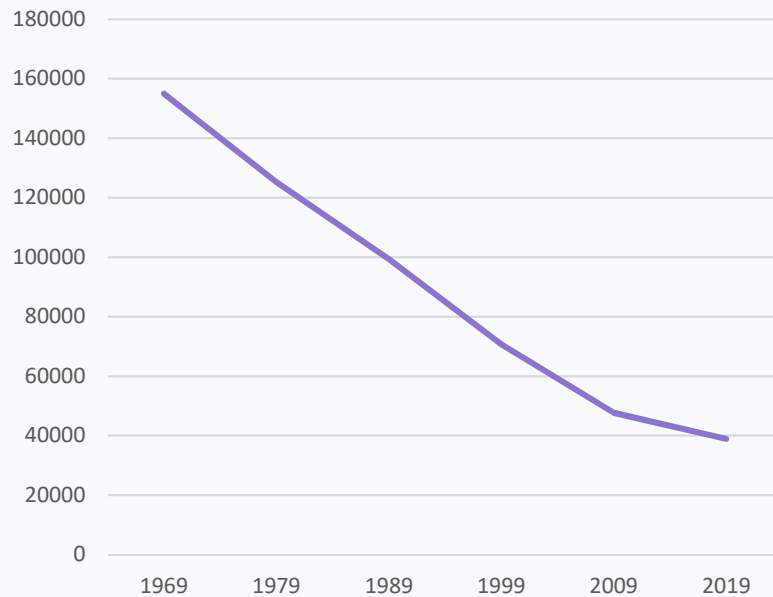

TATT: Her blir den hovedmistenkte mannen tatt av politiet utenfor et bolighus i Gamvik. Foto: VG (TIPSE)

Mehamndrapet: Ambulansearbeidere ventet i over 40 minutter på gi nødhjelp

Ambulansearbeidere ventet i over 40 minutter mens islandske Gisli Thor Thorarinnsson døde av blodtap i Mehamn i Finnmark etter å ha blitt skutt i låret.

Sentralisering av samfunnet svekker beredskapen

Antall gårdsbruk i Norge

- Om ikke det vi skaper sammen fordeles rettferdig mellom by og land, fattig og rik, svekkes tilliten – og tilliten er grunnmuren for god beredskap
- Om lokalsamfunn mister butikker, offentlige kontorer, gårder – da uthules også evnen til beredskap

Grunnleggende prinsipper for bedre beredskap

- Tydelig toppforankring og prioritering av beredskapsarbeid og koordinering mellom nivå og sektorer
- Mer helhetlige og kontinuerlige risiko- og sårbarhetsanalyser på tvers av sektorer, mindre smal målstyring
- En sterk offentlig sektor med kontroll på forsyning av kritiske ressurser og kontroll over kritisk infrastruktur, samt hvor trygghet og beredskap blir ilagt større vekt i vurderinger av hvilke oppgaver som skal løses av det offentlige eller av private
- Ressurser til både å forebygge og å møte kriser når de inntreffer
- Større vekt på øving og styrking av samarbeid mellom offentlige etater, og offentlige etater og frivillige og private aktører
- Sterkere lokalsamfunn med næring, velferd, bosetting og beredskapsressurser over hele landet

Konkrete tiltak for bedre kriseberedskap i distriktene i Norge

Tiltak på nasjonalt nivå for bedre samvirke

- Et fast totalberedskapsutvalg som rapporterer til Stortinget, som ser helhetlig på trusler og ressurser
- Styre beredskapen gjennom færre og tydeligere mål, og fjerne mål som hindrer samarbeid

Tiltak på regionalt nivå for bedre samvirke

- Etablere regionale beredskapssentre for samtrening
- Egen nasjonal pott for samvirkeøvelser
- Styrke fylkesmennenes pådriver- og veilederfunksjon innen beredskap
- Regionale ressursbanker under fylkesmannen

Tiltak på lokalt nivå for bedre samvirke

- Økte frie midler til kommunene
- Pålegge alle kommuner å etablere et bredt sammensatt beredskapsråd
- Formaliserte beredskapssamarbeid med næringsaktører (for eksempel innen landbruk, fiskeri etc)

Tiltak for bedre lokal kapasitet

- Stoppe de årlige flate budsjettkuttene i statlige etater
- Mer midler til kommuner, frivillighet, sivilforsvar
 - Kompetanse
 - Øvelser
 - Utstyr
 - Drift
- Økt produksjon og foredling av mat

